

litáni erejével viaskodik Püspök urunk ó nagyméltósága, szerezzük meg neki azt az örömet, hogy bennünk tanulni és harca kész közkarolnát lát: zük vele Isten ügyéért harcolni s ha kell halni keszek. „Si vis pacem, para bellum“. Ha ebben a közmondásban van valami igazság, akkor ez áll ránk papokra, a mi egész működésünkre. Hiszen nemcsak hogy készülnünk kell a harcra, hanem mindig küzdünk, mindig viaskodnunk kell, mert folyton ütnék minket, folyton zavarnak minket békés életünkben. Ha volt valamikor értelme a küzdő, a cselekvő katholicizmusnak: van most, mert a bekeségnek, a válveregetésnek, a bajos mosolyoknak az ára, hova-tovább fanyarabb és keserűbb lesz a felekezeti-küliségnek s a polgári házasságnak folyton szaporodó következményeiben.

A közös bajok megbeszélése, a betegségre az orvoság megkeresése és alkalmazása, kell hogy összegyűjtsön minket a Krisztus, az ő szent ügye és az egymás iránt táplált szeretetben. Ha így érzünk és teszünk, meg fogunk győződni a szentírás ama mondásának igazságáról, hogy: „Ecce quam bonum, quam iucundum habitare fratres in unum“, mert Jézus ügyéért és annak védelmére egyesülve, ígérete szerint velünk lesz az Úr. P. T.

Katholikus gyermekvédelem.

Kegyelmes Főpásztorunk jelen évi II. sz. körlevelében külön felhívta egyházmegyeink papjainak és tanítóinak figyelmét: „A keresztény szel országos gyermekvédő műve“ című egyesület felkarolása által a katolikus gyermekvédelem nagy fontosságú ügyének támogatására. A szervezés és igazgatás munkáját ream kegyeskedett bízni.

Feladatunk teljesítésében ügybizog kártársaim közreműködését e helyen is kérve, a hozam intézett kérdésekre a „Közművelődés“ lapjain kívánok megfelelni, s itt számolok be a munka eredményeivel.

Többen kérdezik, hogy mi törekvésünknél tulajdonképeni eszja? A központi vezetőség felhívása megfelel: „elhagyott és szegény gyermekeket keresztény családoknál és nevelő intézetekben elhelyezni és katolikus módon neveltetni; szegény gyermekeket, ifjakat és lányokat megfelelő életpályára segíteni; gondozottjaival az iskolai és tanuló évek után is összekötésben maradni, s nekik erkölcsi és anyagi önállóságuk elérésében segítségükre lenni“. Ezt pedig a más hasonló irányban működő egyesületekkel szemben gyakorolni annál kötelezőbb feladat, minél inkább háttérbe szorítva látjuk azoknál a magukra hagyott gyermekek gondozásánál a vallás-erkölcsi szempontot.

Egyesületünk tagja lehet minden katolikus magyar honos: alapító tag 100 koronát; rendes tag évi 2 koronát, pártoló tag évi 1 koronát fizet; rendes tagok kapják a folyóirat példányait.

A tagok számának arányában fogjuk kapni a központ anyagi segítségét. A kerületi főesperesi hivatalok utján kértam paptestvéreimet, hogy a legközelebbi korona és tanító egyesületi

gyűléseken a helyi szervezetek megalapítására tegyenek már lépéseket.

E téren irányító tájékoztatást nyújt központunk az alábbi pontokban:

1. Az espereskerületi gyűlések foglalkozzanak ezen speciális szociális intézménnyel s közösen határozzák el, hogy a plebánosok plebániájuk területén a gyermekvédelmet szervezik.

2. Úgy a városi, mint a községi plebániakon vezető egyenekkel ez ügyben tárgyaljanak, feltarva a gyermekzülésből várható szomorú hatásokat, s viszont a mentésből előálló áldásos eredményeket.

3. A helyi szervezet a plebános vagy más arra való világi férfi vagy nő einökletevel alakulhat, s alkalmas csoportvezetőkkel ében tartja az érdeklődést.

4. A helyi csoportvezetők gyűjtsenek rendes tagokat (2 korona) s ha sokalják némelyek, amelyeknek ellenerteke gyanánt különben a „kath. gyermekvédelem“ egyesületi lapot kapják, a pártoló tagsággal (1 korona) vagy akármi csekély adománnyal elégedjenek meg.

5. A plebánosok olyan pásztoriacióbeli munkásságnak tekintsek a keresztény gyermekvédelmet, mint akár a beteglátatást.

6. Ha van gondozásra szorult gyermek a plebánia területén, azt igyekezze a helyi szervezet felkarolni, s az egyházmegyei igazgatással gondozását megvalósítani.

7. A helyi szervezet legyen kontaktusban az egyházmegyei igazgatással.

8. Igyekezni kell a város vagy község hölgyeit a működésbe, mint taggyűjtőket bevonni. A gyermekvédelemben is elsórángó eszköz az agitáció.

9. Városokban tanácsos a szervezés előtt az országos központ élökétől (Esztergom) alkalmas előadót kérni.

10. Az iskolákban a tanítók és tanulók munkája ügyünknek szintén támasza.

Kolozsvár, 1912. évi március hó 15. én.

Balázs Ferenc
egyházmegyei igazgató.

Udvarhelyi nagy napok. Csikvármegye népoktatásügye.

Szekelyudvarhelyről írja levelezőnk: A Kegyelmes Főpásztor f. hó 15-én este Soóthy spiritalis kíséretében ide érkezett. Késő éjszaka volt, mikor a vicinális, a hagyományos szokásoktól eltérőleg, kiszámíthatatlan pontossággal megjelent. Ez a körülmény azonban a legkevésbé sem gátolta meg a hitközség faradhatatlan plebánosát abban, hogy a Kegyelmes Püspök urat, kit ezáltal első ízben üdvözölhetett új állomásán, a püspöki tiltakozás ellenére is, ne fogadja a vasutnál Soó Gáspár és Tamás Albert igazgató urak kíséretében. Természetes, hogy a magas vendég megérkezése feletti örömmek a nyilvánítása, a nők, illetőleg az oltáregyleti tagok részéről sem maradhatott el. A jó Gonda Mama s több buzog oltáregyleti tag kézesókja nélkül egy püspöki fogadtatás, még akkor is, ha ez késő éjszaka történik, Udvarhelyen alig képzelhető el.

Udvarhelyen a hatalmas Müller-szálló diszterme aligha több vendéget látott valaha, mint f. hó 17-én, az oltáregylet céljaira rendezett műsoros estélyen. A minden tekintetben magas színvonalon álló estély, mely sokat tudna mesélni özv. Gonda Jenőné határtalan buzogságáról s melynek fenyőpontját Halmay János szombathelyegyházmegyei plebánosnak, a nevelésben „Az anyák hivatásáról“ címen tartott magas színvonalú elmefuttatása képezte, az ud-

varhelyiek lelkében már csak azért is sok időre emlékezetes marad, mert azon a Kegyelmes Főpásztor is megjelent s ott a tradíciókhoz híven, ezáltal is meleg hangon, szeretetteljes szavakkal emlékezett meg az udvarhelyiekről.

A szekelyudvarhelyi róm. kath. főgimn. ifjúságának ez évi szentgyakorlati f. hó 13—17-ig folytát le Halmay J. órszentmártóni plebános vezetése mellett. Nem az első eset volt ez, hat esztendővel ezelőtt már magával ragadta az ifjúságot szokatlanul megnyerő modorával s tartalmas, mindig az ifjúság felkütele-bez közel álló szentbeszédeivel. Elmékedései tehát, melyek egy krisztusi szeretettől izzó papi szívből csörgödezetek, ezáltal sem hangzóttak el nyomatlanul, megtalálták az útát az ifjúság szívéhez. Fokozta és páratlanra tette a szentgyakorlatok hatását az ifjúságra míg az a körülmény, hogy a Kegyelmes Püspök úr ezen alkalommal is bár aggódo, de szeretetteljes hangon szólott hozzájuk s 17-én reggel az ifjúság s a nagyszámú hívek áldoztatása után mintegy 40 tanulónak osztotta ki a bermalas szentseget.

Halmay János órszentmártóni plebános f. hó 18—20-ig bezárólag az oltáregyleti tagok részére is alkalomszerű konferencia beszédeket tartott, melyeken őt a város nagy hölgyközönsége mindvégig a legnagyobb érdeklődésével és kitartó figyelemmel ajándékozta meg. Naponkint 3 beszédet tartott a szeminárium hazi kapornájában.

18-án, hétfőn reggel borongós havas esőre ebédünk; a templom azonban megtelt az ifjúsággal és hívekkel. A püspöki mise alatt tömeges áldoztatás volt s a hívek 1/210-ig gyóntak. 10 óra fele a főpásztor a gimnáziumba ment Pal István apát kíséretében, meglátogatta az osztályokat s delben a tanári karral konferenciát tartott, hol hangoztatta a jó példaadás kötelességet.

Rövid ebéd után a vonathoz kísértük a főpászort, hol az oltáregylet s a gimnáziumi tanárok bucsúzása után eltavozott körünyből s este már otthon fogadta nagy szeretettel fiát a jó anya, ki két csokrot kapott Udvarhelyről.

A statisztikai adaigyűjtés kimutatta, hogy az ország egyes vármegyeiben a tanköteleseknek igen tekintélyes százaléka nem látogatta az iskolát. I-kola nélkül nő fel a tanköteleseknek 45 százaléka Csikvármegyében is. Ezek a nagy százalékkal úgy látszik az erdélyrészi megyék élen halad.

Az ügyet oláh lapok jól érthető rosszakarral tárgyalják, ami a csikvármegyei közg. bizottság január 15-iki rendes havi gyűlésén felszólalás tárgyává lett. Lengyel Róbert kir. tanfelügyelő az eléggé feltűnő ügyet érthetően megmagyarázta a megye különleges viszonyaival. De egyuttal kimutatta, hogy az iskolamulasztók legnagyobb részét épen a nemzetiségi lakosok szolgáltatják. Gyergyóvárhely, Salamas, Gyergyóbkás, Zsedantelek, Zsedánpatka, Domuk, Bélbor azok a községek, hol a beiratkozás a mai következmények között a legtöbb esetben kivétel-telen.

Aki az ottani viszonyokkal némileg ismerős, jól tudja, hogy az iskoláztatást a nagy havazások, a járhatatlan utak, a telepek szétszórtsága akadályozza. Ezen azzal igyekeznek segíteni, hogy mar a folyó tanév elején több új iskolát nyitottak meg, így Várhegy községben, Kálnás, Fülpe és Galocás tiszecskben, jövőre meg Do-

mukban nyitának 6 osztályú új állami iskolát.

Midőn készséggel elismerjük, hogy az állami tanfelügyelet általában eleget tesz kötelességének és ha mégis bajok vannak, ezeknek a Lengyel Róbert tanfelügyelőtől a Csiki Lapokban is közölt nehéz körülmények az okai, legyen megegyedve, hogy egy-két idevágó dologra felhívjuk a figyelmet.

Nagyon jól tudom, hogy a csikmezei községeknek túlnyomó többsége iskolaiért már a multban is sokat áldozott, úgy hogy iskolaépületek tekintetében az ország bármely részével versenyezhet. Mindamelltt hiányzik valami a lakosság széles rétegeiben, ami az iskolázásra káros befolyást gyakorol. A nagy többség még nem tudja eléggé méltatni a művelődés áldásait. Nem tud átmenni a közfeltölgásba az a tudat, hogy a művelődésnek még az a kicsiny köre is, melyet a népiskola nyújt, képebbé teszi a polgárt az élet terheinek könnyebb elviselésére. Legalább eszközt nyújt, hogy az utolsó falusi ember is olvasson, ami szórakozást nyújt, néha azonban a mindennapi foglalkozás ismereteinek bővítésére is vezet. Ha csak egy gazdasági füzetelesket is olvas el az olvasás tudományának segítségével, már gyakorlatilag is hasznot merit tudományából.

A művelődés semmibe vérese okozza a gazdasági elmaradottságot, minek következtében az élelmes idegen, pl. a bolgárkertész el tudja a székelyektől halaszni az oly hasznot is, amelynek voltaképen versenyen kívül a székely zsebébe kellene jutnia. A művelődés hiánya és az ezzel járó rövidlátás okozza, hogy az állattenyésztés még mindig nem hozza meg azon jövedelmet, melynek pedig ezer meg ezer ember örvendhetne. Emiatt nem tudja tejterményeit kellő finomsággal feldolgozni, és nem juthat oly bevételekhez, mint a svájci vagy tirai gazda.

A művelődésre való éhséget kell tehát fejlesztenuünk székely köznépünkben, hogy így ne távolítsa gyermekét az iskolától, hanem azt vele megszerettesse és annak áldását kívánva kívánja.

Nem is szölok arról, hogy az igazi műveltségűtől az erkölcsiségben is javulást várunk. Ha látom, hogy a székelység alsóbb rétegeiben mily irtóztos romboló erővel működik az alkoholizmus, feljajdulok fájdalomban. Melyeseg kétségbeesés fog el, hogy hol marad a felvilágosodottság, mely az embert az állati féktelen ösztönök uralma alól felszabadítja és a nemzetet fogyasztó eme betegség alól mentesíti.

Emellett azonban az emberies erzést, az összetartozás szellemét is élesztetni, erősíteni kell. Az iskolamulasztásnak sok helyt a ruhátlanóság, a szegénység az oka, mondja a tanfelügyelő jelentés. Hol marad hát a keresztény felebaráti szeretet, mely a gyengét támogatná, a mezitelen felruházná. Elő kellene lépnie a községnek, a gazdagabb egyházmegyei pénztárnak, hogy a legutolsó szegényt is felruházza és az iskola padjához vezesse. Sajnos ez még nem történik vagy még nem mindenütt történik. Felnyílik lelki szemem előtt nem egy kunyhónak a belseje, melyben tél idején a felig mezitelen gyermekek összekucorodva dideregnek a gyenge melegítésű tüzhely mellett. Hol vagytok ti százézes, milliós erdőeladásokkal büszkélkedő községek, hogy szegényeiteknek kinlódni, veszni engeditek s az ártatlan gyermekeket elvadulva, lsten nélkül és az ő parancsainak ismerete nélkül hagyjátok felnőni! Nyuljatok bele penzes ládáitokba a szegény gyermekek felruházására, iskolázására! Ne csak új községházak, emeletes iskolaépületek, meggazdagodó polgárok hirdessék vagyonotok nagyságát, hanem jól felöltöztetett

szegény gyermekek és irásolvasásnak mindenkire kiterjedő közkincse.

Csak így fog az a szegényfolt eltűnni, hogy az országnak egyik legmagyarabb megyéje a művelődésben az utolsó helyek egyikebe süllyed. Csak így fog bekövetkezni az, hogy Csikmeze nemcsak magyarságával lesz a nemzet legkeletibb erős bástyája, hanem népének műveltségével is.

A keleti vasút.

Ha rátekinünk a térképre és hozzáértő szemmel vizsgáljuk a magyar vasutak hálózatát, rögtön feltűnik az a hiány, mely az ország keleti részén a vasútvonalak ritkaságával kiabáló ellentétet képez az ország többi részeivel szemben.

Es ez valóban hiány, a ritka vasúthálózat mutatja keleti kereskedelmi politikánk elmaradottságát és hiányos, hogy ne mondjuk hibás fejlődését.

Az a vonal is, mely Nagyvárad—Kolozsváron át lefut Brassóig és Predealén át Romániába jut, annyira girbe-gurba és oly hosszadalmas, hogy szinte kire belőle a magánérdekek önző hajhászása és az a törekvés, hogy a régi Erdély leghazafiasabb nemzetét: a székelységet kereskedelmileg bojkotálja.

Pedig ha a keleti kereskedelem vértől duzzadó főúterét akarta volna megtalálni a jóindulatú mérnöki kéz, úgy a legrövidebb átlót kellett volna csak meghúzni a galaci tengerikötő és Kolozsvár között — és akkor egy rövid — de hatalmasan fejlesztő erővel megáldott keleti express vonala volna ma a magyar vasúti politikának. Mert ez a vonal Kolozsvár—Marosvásárhely—Udvarhely és Kézdivásárhely érintésével az ojtózi szorozon át lefut Galacba és felszivja Dél-Oroszország, Éjszak-Románia és Bukovina összes kereskedelmi ereit és a Fekete tenger ázsiai kereskedelmét.

A kézdivásárhelyi székelyek igen régen tapasztalásból tudják azt, hogy a keleti elmaradott államok mennyi pénzt adtak a kézdivásárhelyi iparosoknak az innen vásárolt árucikkért és ezért a város derek polgármestere dr. Török Andor egy elenk hangú röpiratban kifejtette egy új keleti fővonal hasznát az egész magyar kereskedelemre. De Brassó miatt ez az ott kifejtett igazság nem talált partfogóra a magyar kereskedelmi miniszteriumban.

Épült ugyan azóta két új vonal, de nem a helyes irányban. Az egyik a gyimesi ág a vicinális Seps-Szentgyörgy állomástól kiindulva — a másik a székely körvasút. Az első annyira lassú, hosszadalmas és haszonnélkül jár, hogy szinte érthetetlen, mi volt a célja, az egy katonai szemponton kívül. A másik, a híres körvasút segít ugyan valamit és pótol a gyimesi vonalnak, de ez sem egyéb, mint egy önmagába visszatérő görbe, mely se nem hoz, se nem visz annyit, amennyit a beleje fektetett tüke joggal méltányosan kívánhatna.

Kaptak tehát a székelyek vasutat, de nincs közönet benne.

Most végre, mikor az államvasút emelni kenytelen a személytarifát, rájötték egyes nagy hibákra a forgalom terén és végre meghallgatást nyernek a keleti érdekek is.

Belátjuk immár, hogy nyugat felé, éjszak felé, dél felé az ország nem fejlesztheti kereskedelmét csak kelet felé. És ezért ma már dolgoznak is a kereskedelmi miniszteriumban az új keleti fővonal megalkotásán.

Kézdivásárhely a Székelyföld egyik leggyorsabban fejlődő városa Kelet-Magyarországnak. Népe élelmes, eszes és szorgalmas, törekvő, ha-

zafias székelynép, mely a saját erejéből és szorgalmából Marosvásárhely után a székelyföldi városok legelőkelőbb ipari és kereskedelmi városa. Csak az a baja és hiánya, hogy forgalmilag el van szigetelve a nagyvilágtól. A létesítendő keleti transzversalis vasút majd belekapcsolja e derek várost a kelet és nyugat kereskedelmének fővonalába és nagy jövedő vár reá.

Gazdag polgárai áldoznak kultúrára, humán intézményekre, kényelemre és a jólét minden kívánalmaira. Most is villamos világítást, aszfaltos járdát, vízvezeteket és csatornázást vezetnek be, hogy el ne maradjanak a modern városoktól.

Igaz, hogy mindezt székely övatossággal teszik. Így pl. az aszfaltból először csak egy próbatáblát csináltak a város legforgalmasabb helyén, ahol a legtöbb teher jár és így a tábla meghasad. Rögtön akadtak sokan, akik most a régi „lapi“ kövesjárdát nem chajtják „bécselrelni“ — az új műjárdával; ámde a haladók azt mondják „a gyalogjárón nem jár terü és azért jó lesz!“ Meglájuk tehát, hogy mely párt győz. A „Ganz és Társa“ cég a villamos világítást ez év folyamán bevezeti. A csatornázás is meglesz; a város magas dombon fekszik és a csatornahálózat vizeit mind le lehet könnyen vezetni a Torja vizebe, mely a város szélén foly a Feketeügybe a Kászonnal egyesülten.

Mindezekre pénz is van készen a határszéli erdők eladásából és meg is lesz minden — csak az a keleti fővasút vonal is meglenne.

Pedig meglesz! Magyarországnál jól felfogott kereskedelmi érdeke kívánja a keleti igazi gyors és rövid vasúti kapcsolatot. Amint halljuk, a „Dresdai bank“ kész finanszírozni is a magyar kormány partfogása mellett az új keleti fővonal költségeit. Eddig az Ojtoz szoros sziklafalai sok aggodalmat okoztak, mert temérek munka volna az áttörések, de ez sem okoz nehézséget, mert a szomszédos Putna völgyön nincs szikla és ennek a Putna patakunk természetes medre a legelőkelőbb és legertekesebb utirány a „Kézdivásárhely—Oinesti—Galac“ vasutvonal részére. Ha ez meglesz, akkor a háromszéki faiparfelekek fája, deszkája, léce nem fog Predeal—Bukaresten át levonulni a Fekete tengerre, hanem Kézdivásárhely—Galacra át.

Erdély terményei, iparcikkei a keleti forgalomban résztvesznek hatványozott mértékben, mert senki német fia nem tud oly olcsón szállítani nyugati terményt kelet piacára az út rövidsége miatt, mint az erdélyi székelyek.

Ez lesz ám azután az igazi székely vasút, nem pedig a mostani „szakutecikák“ vasutvonal, mely csak a beköltözötteknek (oláhoknak-szásoknak) vált jávára és ketrebe zárt a székely nép gazdag kincseit. Ezért lesz és ezért kell — új keleti fővonal.”

R. C.

INNEN-ONNAN.

A hitoktatás rendezése. A vallás- és közoktatási miniszter rendezte a középiskolai hitoktatók fizetését. Évi 140 koronát utalt ki minden heti egy óráért s ezen kívül az exhortációért külön tiszteletdíjat állapított meg.

E tiszteletreméltó díjazás fejében talán joggal lehetne megkívánni, hogy Státusunk gimnáziumaiban a különböző felekezeti hitoktatás adminisztratív szempontból kellő ellenőrzés alá vetessék.

A gimnáziumi tanítás rendjének s az oktatás menetére és irányára való szabályszerű felügyelet komolyságának sehogy sem felel meg az a régi gyakorlat, hogy a más felekezetekhez

tartozó tanulók saját hitoktatóik lakásán hallgassák a vallástani előadásokat. Minduntalan panaszkor érkeznek az osztályfőnökökhöz az egyes hitoktatóktól, hogy a tanulók rendetlenül járnak órára. Némelyik teljesen elhanyagolja az előadást, a másik rendszeresen késik, a harmadik rendetlenül viselkedik s így tovább. Ezeket az excessusokat többnyire egy megbízott fiú adja tudtára az osztály főnökének.

Természetes, hogy a privát lakás bizalmasága mélyen szállítja az iskolai fegyelem szigorúságát. Mintha abban a bizalmas légkörben nem is volnának kötelezők a Rendtartás rendfenntartó intézkedései. A nagyobb szabadság idővel szabadossá válik, aminek eltelendő visszahatását az iskolára kétségbevonni sem lehet.

Tessék már most megmondani, hogy a tanulóknak az iskolán kívül tartott vallásórákon előforduló rendtelenségeit mi módon lehet megtorolni, mikor a tanár ellenőrzési hatalma s közvetlen megfigyelése a magánlakás kapujánál okvetlen véget ér?

Az eddigi állapot különben nemcsak a tanulók ellenőrzése miatt tarthatatlan, hanem a tananyag beosztásának, elvégzésének a felülbizálása szempontjából is. A vallástani elsőrendű kötelező tantárgy, amelyre a tanítás rendszerét illetően ugyanazon normák érvényesek, mint akár a latinra, akár a mennyiségtanra. Az 1899. évi 32.818. sz. miniszteri rendelet értelmében a vallásoktatás a hitfelekezeti tanterv szerint történik. Tantervnek tehát lenni kell. Talán meg is van, bár azt biztosan csak az igazgató tudhatja, akinek illyesmit volt szerencséje látni is. Egyébként — úgy látszik — a más felekezeti hitoktatók azt tanítják, amit jónak látnak, s úgy, ahogy nekik tetszik, nyilvános vizsgálaton való beszámolóra úgy sincsenek kötelezve. Kétséges még az is, hogy miniszterileg approbált tankönyvek vannak-e náluk forgalomban. Ki tudja?

A gimnáziumi tanítás rendje és az egyetemes iskolai fegyelmezés is megköveteli, hogy a más vallású tanulók vallásórára hitoktatóikkal együtt a gimnáziumba járjanak.

Nincs semmi szükség arra, hogy ezek az órák elvonassanak az igazgatói ellenőrzés alól, amely pedig csak előnyére válhatna bármely felekezeti hitoktatásnak s nagyobb eredményt és sikert biztosítana a vallásérkölcsei nevelésnek.

A tüztöltő-ügy. A Misselbacher-cég üzletének pincehelyiségeiben folyó hó 19-én a délutáni órákban tűz ütött ki. Ha a tüztöltés idején ki nem vonul és nem lokalizálja a tüzet, a pincében elhelyezett petroleumhordók és benzintartályok végzetes veszedelmet hozhattak volna a közeli szomszédságra. Így pedig alig esett számottevő kár.

Ez az eset újból a tüztöltésre tereli a figyelmet. Gyulafelhérvárnak ez idő szerint olyan tüztöltő-felszerelése van, amellyel nem sok város dicsekedhetik az országban. De a legpompásabb gépek is alig tehetnek egyebek csillogó parádénál, ha nem áll mellettük szakképzett hivatásos tüztöltő sereg, amely nem rendelkezik, hanem dolgozik, mivelhogy azok a tüztöltőgépek korántsem önműködők. Az önkéntes tüztöltőktől nem sokat lehet várni. Senkitől sem kívánhatjuk joggal, hogy ingyen kockáztassa életét, esetleg tönkretgegye cipőjét, ruháját a mások javainak védelmében, mikor kárpótlást érte senkitől sem kap. Aztán meg úgy áll a dolog, hogy azért a becsületes és megbecsülhetetlen oltási munkáért, amelyet a tüztöltő testület minden tüzesetnél erejéhez mérten ki szokott fejteni, még a köszönet is elmarad és épen a legzab-

dagabb tüzkárosultak vannak abban a téves hitben, hogy vagyonuk megmentéséért annak a szegény iparos tüztöltőnek kötelessége talán magát összegeetni is. A hála elismerő szavait, vagy az anyagi fölsegítést ritkán élvezheti az egyesület.

A város egyetemes érdeke kívánta már rég, hogy a lejárt s idejét multa önkéntes tüztöltés rendszeret hivatásos és fizetett tüztöltők váltsák föl. Annyi már történt erre vonatkozólag, hogy a javított és módosított alapszabályok megerősítés végett utban vannak a miniszterium felé. Csakhogy ezt az alapszabályt is a közgazgatás ismeretes atka kíséri. Közügyről lévén szó, az elintézése természetesen nem sürgős, ennél fogva valamelyik több gondú referens fiókjában szerényen meghúzódik, várva türelemmel, hogy valamikor legalább a késő unokák észrevegyék.

Ezalatt azonban milliókat érő vagyon semmisülhet meg.

Jó lesz tehát dűlőre juttatni a kötelező tüztöltés ügyét, hiszen elég ideje már, hogy járja azokat a közgazgatási kanyarulatokat, amelyekben úgy látszik, végkép elakadt a városi uszoda ügye is. Egy város lakosságának fontos érdekei megérnek annyit, hogy fizetett hatósága nagyobb mértékben érdeklődjék irántuk.

— **Március 15-ének ünneplése.** Már a mult számunkban jeleztük, hogy a gyefehérvári r. kath. főgimn. tanári és tanulói március 15-ikét fényes műsor keretében készülnek megünnepelni. Az ünnepséghez fűződő várakozás valóban méltó kielégítést nyert, sőt azt mondhatjuk, hogy annak egész lefolyása művészi esemény volt. A jó P. Felicián, aki az ő Istenadta művészi tehetséggel a hangok harmóniájába annyi életet tud önteni, újból többször fölvonult derek énekkarával. Három énekszámon keresztül gyönyörködött és ragadta ellenállhatatlanul magával a közönséget. B u j á k i Domokos főgimnáziumi tanár komoly, mélyenjáró ünnepi beszédet mondott. F e j é r Manó és T i m á r Sándor főgimn. VII. oszt. tanulók egy egy hazafias költeményt mély érzéssel és nagy hatással szavaltak el. Méltó befejezése volt a másornak Becher Evének „Rajta, előre!” c. darabja, melyet a gimn. vegyeskar R e s c h L. György vezetésével mellett oly általános tetszéssel adott elő, hogy a publikum kívánságára meg kellett ismétetni. Végül a kegyelmes püspök úr szólott az ifjúsághoz azzal az ő megnyerő, lebilincselő szeretetreméltóságával, amelynek mindig megvan a maga biztató, lelkesítő hatása az ifjú lélekre. Délután a városi V i g a d ó b a n a polgárság tartott ünnepélyt. Itt R o s k a Miklós dr. városi tanácsos mondott lelkes beszédet. C s e k e Vince dr. ügyvéd Ábrányinak egyik hazafias versét szavalta el. S z e k á l Mihály iparosdalárdája pedig alkalomhoz illő szép dalokat adott elő.

— **Halálozás.** Egy gyászjelentést kaptunk szomorú hirt arról, hogy Guardazon Józsefné, A r r i n g e r Róza, a központi öltőregyesület buzgó tevékenységű alelnöke és a váltókereszt egyesület tagja folyó hó 15-én, életének hatvanadik évében rövid szenvedés után lelkét visszaadta Teremtőjének. Lesújtott, vigasztalan család s kiterjedt rokonság állotta körül ravatalát, a gyászoló hosszú sora kísért utolsó útjára. Az a mély, megindító részvét, melynek a kifejezése ott volt az elfogódott arcokon, egy munkás, a közjó előmozdításáért örökké áldásosan működő

életnek volt az elismerése. Belsőleges lelki élet ért.

— **Vásár.** A kereskedelemügyi miniszter arról értesíti a helybeli városi tanácsot, hogy a husvetti országos kirakó vásárának április 2-áról 1-ére való áthelyezését megengedte.

— **Lelkigyakorlatok.** Városunkban a zárda növendékeinek szentgyakorlata 15-én kezdődött és 18-án reggel végződött. Vezetője volt dr. Peter Antal theologiai tanár. Ugyancsak ő vezeti Szebenben a gimnázium és a Terezárvaház növendékeinek lelkigyakorlatát. 20-án kezdődik és 24-én végződik.

A esikszereadi polg. leányiskola szentgyakorlatai f. hó 6—9-ig tartottak, melyek vezetője Halmai János plebánus volt. A nagy szeretettel tanuskodó előadásai, közvetlen meggyőző beszédei mély hatást gyakoroltak a lelki szép és tisztaság iránt mindig fogékony polg. leányiskolásokra. Ezzel egyidejűleg a polg. leányiskola nagyertermében, mely szép virágdíszítéssel kápolnává volt átalakítva, a nőik számára este 6 órákor konferencia beszédek is tartott, melyek eredményéről a gyónók nem várt nagy számban tanuskodik. Szívbeli jövő köszönet és Isten áldása kísérje fáradságot nem ismerő nemes munkájában.

— **Lapunk zartakor** kaptuk e sorokat Vulkánból: „Ha van még hely a „Közművelődés” hasábjain, kérem, szánjon egy pár sort tiszt. Wallner Epiménia Szt. Ferencrendi betegápoló nővér emlékének. A mult év őszén került ide Maltersdorfból és a betegek ápolása közben megfertőzte magát. A tifusz láza sokáig emészette életerejét, de lelki vidámságát, Isten akaratában való megnyugvását nem tudta kikezdeni. Hétfőn, e hó 18-án este halt meg 25 éves korában és szerdán a temetésére, melyen a petroszenyi bányász-zenekar is résztvett.”

— **A marosvásárhelyi kath. Népszövetség gyűlése.** Impozánsan sikerült közgyűlést tartott f. hó 11-én a barátok iskolája nagyertermében a Népszövetség marosvásárhelyi szervezete. A terem tülszűfőség tele volt. A ferencrendiek fiúiskolája énekkara „Nagy Asszonyunk hazánk reménye” c. énekekkel nyitotta meg a gyűlést. — P. Máthé Özséb népszöv. igazgató üdvözölte a vén falak közt a tagokat, kik midőn bizalommal bízzák a nép barátai kezére gyermekeiket, hogy zsenge lelküknek nevelő oktatásuk útmutató legyen az élet hajnalán, „fiacskáikkal a szülő is vissza-vissza jönnék az öreg iskolába tanulni, hogy kiképezzék magukat a Népszövetség zászlója alatt az élet harterében szembeszállni korunk romboló irányzataival”. . . . Erre Mindszentynek „Párhaj Istennel” c. költeménye sávalása következett. Ujlaki János káplán „Az élő és dalmas Krisztus”-ról tartott előadást. A nagy gondnal kidolgozott eszmedús és gyönyörű stílusban megírt s kitűnő páthosszal előadott értekezletet mindenki nagy élvezettel hallgatta. Majd a gyermekkar „Légy a sajkán vezérünk” kedves dallamára zendített rá kettes hangon. Aztán Benei Antal állami isk. igazgató lépett az emelvényre s „Az élet szélsőségeiről” zengzetes irányban, népszerű szónoklattal, frappáns megjegyzésekkel verte a hallgatóság fejéhez a szomorú igazságokat a férfiak, nők, ifjak és gyermekek életéből. A hosszú, de igazi élvezettel végighallgatott előadását előadó gy. akkori tapsvihart aratott, a végén pedig szünni nem akaró éljen és köszönetben nyilvánult a hatás. P. Máthé Özséb igazgató indítványt tett egy népszövetségi könyvtár megalapításáról, melyben kitűnően szórakoztató s erkölcsfejlesztő könyvek foglaljanak helyet. Az indítványt közlekedéssel fogadták el s K a r á c s o n y Márton pápai prelátnak szintén magáévá tette ez

eszmét s a népszövetségi könyvtár megalapításához ötven koronával járult hozzá. Fogadja a tagok nevében ezuttal is a hálás köszönetet! Fogl János polgári iskolai tanár indítványozta, hogy a folyton erősbödő Népszövetség vegye általmába a helybeli kath. iparos tanoncokat, szervezzen ifjúsági egyesületet: a barátok adják rendelkezésükre egyik tantermet, hol vasár- és ünnepnap délutánonként a celtalanul elfecserelt időt hasznosan és tanulságosan töltsék el. E talpraesett eszmével a jövő gyűlés tüzetesebben foglalkozik s gondoskodni fog arról, hogy legyenek többen, kik vasár- és ünnepnap délutánonként az iparos tanoncokkal foglalkozzanak. A 2 óráig tartó impozáns gyűlést a gyermekek eneke fejezte be. Gyűlés után a központból leküldött röpiratokat: („Mit várhatnak a szociál demokráktól a kisczagdák” és „Kell-e a katolikusoknak szervezkedni?”) osztottak ki és az új tagokat irtuk be. Most már 140 tagja van a Népszövetségnek s reméljük, hogy az igazgatóság és a csoportvezetők fáradsága meghozza gyümölcsét!

— **Márc. 15-ike Csikszeredán.** A város közönsége kegyeleles ünnepséget rendezett március Idusának emlékére. D. e. 10 órakor a r. k. plebánia templomban szentmise volt, utána pedig a ref. templomban istentisztelet. Az ünnepség műsoros része a Vigadóban folyt le. Az ünnepi beszédet dr. Nagy Béni ügyvéd mondotta: ifj. Botár Béla árvaszéki ülnök és Kádár Ferenc tanár pedig szavaltak. Fejér Gerő VIII. o. t. „Csikmegye a szabadságharc alatt” című felolvasást tartott. A tüzoltó zenekar zene- és a dalárda énekszámait egészítették ki a műsort. Délután a főgimn. ifjúsága rendezett minden tekintetben sikerült ünnepséget, amelyre az intézet tornacsarnokába szép számú közönség gyűlt egybe. Az ünnepséget az ifj. zenekar nyitánya vezette be, mire Kardai István VIII. o. t. ünnepi beszédet mondott. Ambrus János VIII. o. t. „Három március” c. költeményét szavalta el. Bakó József VIII. és Wender Tibald V. o. t. hegedű-duettje után György Imre VIII. o. t. felolvasott, amely után a férfikar Czuczor Riadóját énekelte el. Bene János VIII. o. t. „1848—1912” c. dialógját a szerző és Bakó József adta elő, utána pedig a férfikar kurucdalokat énekelt, amelyeket Dományánc Péter tanár zenésített meg. Zakariás Bálint VIII. o. t. „Március 15” c. költeményét Ferenczy Béla VII. o. t. szavalta el. Ezután Kádár Ferenc, az Önképzőkör vezető tanára számolt be tartalmas beszéd kíséretében a pályadolgozatok eredményéről. Befejezésül a zenekar Rákóczy indulót játszott el.

— **Oltáregyesületi estély.** A csikszeredai Oltáregyesület f. hó 13-án sikerült estélyt rendezett. Bevezetésül Mayer János tanár énekelt el nagy hatást kelte Schubert Ave Mariáját Binda Ottó, dr. Száva István, Nagy Gyula és Dományánc Péter művészi zene kísérete mellett. Ezután Csató János tanár tartotta meg értekes előadását, amelyben Földünk keletkezését és alakulását különböző korszakait ismertette. Előadását kémiai kísérletekkel és a csillagászat s paleontologia köréből vett tanulságos vetített képekkel szemléltette. Befejezésül kétségtelenül behozonyította, hogy a föld keletkezéséről és korszakairól megállapított tudományos eredmények teljesen fedik azt, amit a Biblia a világ teremtéséről mond. Bene János VIII. o. t. Berzsenyi Fohászatát szavalta.

— **A sepsiszentgyörgyi Oltáregyesület** 1912. évi márc. hó 20. 21. 22. és 23. napjain a helybeli plebánia-templomban P. Kóry Ottó

kiérd. Szent Ferencdi tartományfőnök vezetésével lelki-gyakorlatokat tart.

— **Madefalván** folyó hó 15-én alakult meg a kath. Népszövetség helyi szervezete. Nagyszámúlag egybegyűlt híveinek a helybeli plebános beszélt a katolikusok szervezkedésének szükségességéről, minek legmegfelelőbb alakja a népszövetségi egyesülés. Jelenlevő férfiak mindnyájan fölesküdték a Népszövetség erőteljesen lengő lobogója alá. Taglétszám 100 — folyton növekvőben. Helyi igazgató Bíró Ferenc plebános.

— **Szülői értekezlet Kézdivásárhelyen.** 1912. március 10-én valóra vált a szülői értekezlet Kézdivásárhelyen is. Péter János dr. főgimn. igazgató kezdeményezésére folyt le az első értekezlet a gimn. tanácstermében szép számú közönség érdeklődése mellett. A tanácskozást az igazgató vezette be előadást tartván ezen a címen: „A szülői ház közreműködése az iskolával az erkölcsi nevelésben”. Tartalmas előadásában különösen hangsúlyozta a tekintély elvének kölcsönös tiszteletben tartását, támogatását, fokozását; rámutatott a válogatás nélkül való olvasmányok káros, erkölcsbomlasztó hatására; határozatban kívánta kimondani, hogy iskola és szülői ház fogjon össze az ifjúság erkölcsi nevelésének nagy jelentőségű, társadalmi megújodást célzó munkájában. A határozatot jelen volt szülők egyhangú lelkesedéssel magukévá tették; többek felszólalása után elfogadtatták: gondoskodjék az igazgató, hogy tartalmas értekezésének főbb pontjai nyomtatásban megjelenjenek és a szülőknek megküldessenek. Az értekezlet második pontját képezte Bíró Lajos főgimn. tanár felolvasása: „Színházak és ifjúság”. A színház nemzeti és kulturális missziójának lendülettel és megkapó vonásokkal rajzolt ismertetésével attért arra a demoralizáló és destruktív irány fejtegetésére, mely Európaszerte, így nálunk is otthonossá lett nemcsak a valódi színpadi deszkákban, hanem az újabban rohamosan elterjedt mozgó színházak vetített képein is. Kívánja, hogy a szülők vigyázzanak a színház szellemére, ne vigyék gyermekeiket meg gondolatlanul olyan előadásokra, melyekből csak az erotika sugárzik ki. Ráutal az ifjúsági előadásokra és határozatban kívánja kimondani: elégedjenek meg a szülők azzal, hogy csak ez utóbbiakat látogassák a tanulók. A nagy lelkesedéssel fogadott előadást a szülők megköszönték előadónak, egyben óhajknak adtak kifejezést, hogy jövőben is tartassék szülői értekezlet. Idők jele! A család és iskola kezdő jobban megérteni egymást; így remélhető, hogy a káros társadalmi irányok majdasak nem követelnek annyit ifjú életet áldozatul, mint eddig. Faxit Deus.

— **Az Országos Katolikus Szövetség** Rómába nagyszabású országos zárandoklatot rendez, melynek tagjai Zichy Gyula gróf pécsi püspök, mint a zárandoklat védője a püspöki kar több tagjának csatlakozásával vezeti. Ö Szentsége a Pápa él. Az 1911. évben a pápa teljes visszaronnultsága visszatartotta a katolikus hívőket attól, hogy a szentvárost felkeressék és a legmagasabb apostoli szentszék elé járuljanak. Az évi szünetelés és annak okai most kétszeresen teszik minden katolikusnak, de legelső sorban a magyaroknak kötelességévé, hogy minél tekintélyesebb tömegben vonuljanak a kereszténység fővárosába és minél imponálóbban mutassák be hódolatukat a Pápa előtt. Ezért határozta el a szövetség, hogy a szokásos évi zárandoklat kereteit ebben az évben lehető szélesre tágítva, a magyar katolikuság tagjait a zárandoklatban való részvételre felhívja. Az indulás május 1-én, a visszaérkezés május 9-én történik s a részvételi díj az I. osztályra 190 K, a II. osztályra 150 K, a III. osztályra 95 K, melyben utazás,

lakás, ellátás (Budapesttől—Budapestig), belépő díjak és borralalók befoglalatlannak. A jelentkezés határideje 1912. április 15., amikor a részvételi díj is beküldendő a szövetséghez. A Főtisztandó papságot tisztelettel felkéri a szövetség, hogy a zárandolat ügyét a hívek figyelmébe ajánlani, őket a részvételre buzdítani, a jelentkezéseket átvenni s azokat a szövetséghez a jelzett határidőig beküldeni méltóztassék. A római tartózkodás idejét teljes 5 napra tervezük. E napok valamelyikün megjelenünk Ö Szentsége előtt, hogy bemutassuk neki a katolikus Magyarországot hódolatát. Főkeressük mindama helyeket, a melyek bennünket az örök városban nemzetünk dicsőségesebb múltjára emlékeztetnek. Nagyobb egyházi ünnepségek keretében magyar istentisztelet lesz a Lateránban, ahol nemzetünk múltjával annyira összefort II-ik Szilveszter pápa emlékének áldozunk. A többi napon szkeavatott vezetők kalauzolásával mellett csoportokra osztva megtekintjük a keresztény és a pogány Róma műemlékeit is. Budapest, 1912. március 6. **Az Országos Katolikus Szövetség.**

— **A Singer-Marcali-ügy hiteles története.** Szerencse, hogy megbukott a kormány, különben ismét a katolikusokon vernek el a port Marcalinak, a zsidónak, bünei miatt. Mikor Marcali összejátszott Singerrel és Singer összejátszott Marcalival, akkor hamarosan a kongregációkat kezdték támadni, hogy a közvéleményt eltereljék Marcali egyetemi tanár viselt dolgairól. Az ügy tényleg hét évig eladott. Ez évi január vege felé az Alkotmány ébresztgetni kezdi és felteszi a kultuszminiszterre nagyon is kínos kérdést: „Meddig várjunk az igazsággal?” Erre a kérdésre jön a felelet: „Barkóczy átheleyezték”. Ujjabb elkeseredés, de Marcali pihen békén. Most újból megjelenik a fenti címen egy röpirat és szinte keresni akartam azt a katolikus magassállású tisztviselőt, a kit emiatt el fognak csapni. Mert hát nálunk már — úgy látszik — jogszokás, hogy a zsidó vétezik, s a katolikusok szenvednek helyette is. De nem baj. Az effele esetek mégis csak fel fogják nyitani az alvók szemeit. És ha nem nyitják fel, akkor is látjuk mi, hogy kikre számíthatunk. A vidéki papságnak igazán őszinte szívből ajánljuk, hogy vegye meg azt a kis füzetet, olvassa el és tartson a népszövetségi gyűléseken felolvasást az esetről, mert ha ilyen konkrét esetekre nem hivatkozunk, az általános frázisok hiabavalók lesznek. Szükséges, hogy végre valóban tisztan lassunk és tegyünk is valamit, mert a „non praevalent” nem a resteknek, a kegyelmszeretőknek, hanem a küzdő anyaszentegyháznak szólnak. A röpiratnak minden szava tényekkel, okmányokkal bizonyított igazság és így mi vidékiek is teljesen megismerhetjük a szomorú ügy minden részletét. Mégis úgy látom, hogy a beavatottak többit is mondhattak volna. Így pl. nem találtam világos indokolatot annak, hogy miért kelt a kultuszminiszter a bezonyított visszaélés védelmére; érthetetlen különben a miniszter egész eljárása, úgy annyira, hogy maga a röpirat is „a vizsgálati csalással vadolt és fegyelmi alatt álló Marcali Henrik szemelelye körüli miniszteriumnak mutatja” Zichy János miniszteriumnak.”

— **A bécsi eucharisztikus világkongresszus.** (1912. szept. 12—15.) A közeledő legközelebbi eucharisztikus világkongresszusra vonatkozó értesítések most küldi szét az előkészítő bizottság. A kongresszus, melyet az idén Bécsben tart meg a katolikus világ, a XXIII. nemzetközi eucharisztikus összejövetel lesz, s kezdődik szept. 12-én, ama nagy nap emlékünnepén, melyen 1863-ban Sobieski, a híres lengyel király, az Oltáriszentség vétele után

Bécs felé nyomult hadával s a várost és az egész nyugatot megszábadította a töröktől. A kongresszus rendkívüli arányúak ígérek, s az előkészítő bizottság számtalan szakosztálya önfelelődozó fázadással dolgozik már a nagy napok sikere érdekében. A külföldi résztvevőknek lakásáról, úgyszintén olcsó vasúti jegyekről és különvonatokról az illető bizottságok idejekorán gondoskodni fognak. A kongresszussal kapcsolatban egyházművészeti kiállítás nyílik meg. Tagdíjak a következők: 10 K minden ünnepségre és ülésre együttvéve; ennek fejében a résztvevő térképet, bécsi kalauzt és utólag a kongr. lefolyásáról szóló illusztrált könyvet kap. 6 kor. ugyanazok fejében, könyv nélkül. 2 kor. a kongresszus egyetlen, tetszészerinti napjára.

— **A Censztochau bünpör.** A censztochau bünpör a petrikai törvényszék ítéletével nem ért véget. Petrikauból ugyanis jelentés érkezett, hogy Macoch Damaz volt pálos szerzetes, akit unokafivérének meggyilkolása és a censztochau Mária-kegykép gyémántjainak elrablása miatt a törvényszék 12 évi fegyházra ítélt, megszökött a fegyházból két megvesztegetett fegyházor közreműködésével. Az Országos Pázmány-Egyesület Vedőirodája siet felhívni a közfigyelmet erre a végtelenül nagyfontosságú fordulatra, mert Macoch Damaznak hivatalos községek közreműködésével történt szökése, helyesebben megszöktetése a legfényesebb bizonyítéka annak, hogy ebben az egész ügyben az orosz államhatalom a bűnszerző főbűnös. Katholikusgyűlölet és politika sugallta az orosz belügyi kormányknak azt a szegénylehetes szerepet, amellyel a censztochau megdöbbentő eseményeket és a bünpert felidézte. Az orosz államhatalom mindenáron és minden eszközzel kompromittálni akarta a világhírű censztochau katolikus kolostort, hogy aztan a mesterséges uton támasztott botrányoktól tóket kovácsolhasson az általa gyűlölt és üldözött katolikus egyház ellen és a katolikus vallású lengyel nép ellen. Erre a célra az orosz belügyi kormány illeléktelenül és hatalmi erőszakkal beleavatkozott a censztochau pálos kolostor ügyeibe, lehetetlené tette a kolostor felsőbb egyházi és püspöki felügyeletet, erőszakosan megszüntette a Rómával való összeköttetést és 1895-ben egyszerűen adminisztratív uton minden kánoni szabály negligálásával Rejmann Özséb személyében egy hiányosan képzett és minden hivatás nélkül, pusztán számitásból és orosz kormányügynökök ösztönzésére a pálosok közé lépett egyént nevezett ki perjellé. Rejmann sajnos, ilymódon 1910. júniusáig állt a censztochau kolostor élén, amelyben mindenben az orosz kormány kezére járván, tervszerűen megglaztorta a szerzetesi fegyelmet s a köréje csoportosuló hasonló erkölcsi fiatal rendtagokkal együtt (Macoch és társai) valóságos bűnszéké tette a jasznagorai kolostort. Amik Rejman perjelsége alatt ebben a kolostorban történtek, azokról tudtak a kolostorban sűrűn megforduló és Rejmannékkal mulatozó orosz tisztiek és államhivatalnokok, tudott róla az orosz belügyminisztérium, — de nem tudott, mert nem tudhatott róla, a krakói püspök, még kevésbé a Vatikán. Hogy Rejmannal mennyire egyetértettek az orosz hatóságok, bizonyítja azt, hogy amikor a szigoruan szerzetesi életmódot folytató Przedziecky Pius és több rendtársa nyíltan felszóltak és Rejmann perjelt a szerzetesi fegyelem betartására kérték, — Rejmannnak csak egy szavába került és az orosz kormány Oroszország belsejébe száműzte P. Piuat, a „lázádo rigóristát”.

Rejman az orosz kormányhatalom számára kitűnő segédeszköznek bizonyult (de éppen azért, mert mint volt kormányügynök a petri-

kai tárgyaláson koronatanuként az orosz kormányról esetleg igen kellemetlen dolgokat árulhatott volna el. — (jóval a tárgyalás előtt Amerikába engedtek szökni!), de kitűnő eszköznek bizonyult Macoch Damaz is, aki nemcsak botrányok rendezésével volt megbízva, hanem azzal is, hogy mint az Ochrana, vagyis az orosz politikai titkos rendőrség kémje, a lengyel zárandok politikai titkait fűrkessze. Csak természetes, hogy az orosz kormány lehetőleg csinyámbant ezzel a két megtevelyedettt eszközzel. Amikor 1910. júniusában a censztochau kolostor tisztességes elemei kerekedtek felül és Rejmann helyett R. P. Velonszky Jusztint választották perjellé, az orosz kormány nem erősítette meg Velonszkyt. Az új perjel Macoch Damaz és társait nyomban kizárta a kolostorból, de a hivatalos elbocsátásra nem került a sor, mert Velonszkyt az orosz kormány mind e mai napig nem erősítette meg. A petrikai törvényszék ezért ítélt feltűnően enyhén a gyilkos Macoch Damaz fölött, holott tudvalevő, hogy az orosz bíróságok más csekélyebb bűnökért is halált és sziberiai száműzetést osztogatnak. De a gyilkos Macochot nem ítélték halálra, hanem csak 12 évi fegyházra. — és mindjárt az első napokban megszöktettek, meg engedtek szökni börtönéből, mint ahogyan jó előre megszöktettek Rejmannt is. Mindezek után minden elfogulatlanul gondolkozó ember be fogja látni, hogy a censztochau bűnökért az egyházat és a római kuriát nem érheti vád. Az orosz kormányhatalom és vele együtt a katolikusellenes sajtó hiába akar ebből az ügyből tóket kovácsolni az egyház ellen: a petrikai törvényszék ítélete nemesak a bűnösöket sújtja, de sújtja egyuttal magát az orosz államhatalmat is, amely nem átalotta céljait ilyen alacsony eszközökkel elérni akarni.

— **Synopsis Praktika ordinis servandi in recitatione Divini Officii ad normam Apost. Constitutionis „Divino Afflato”.** Ezt a nyolc oldalas, piros és fekete szinben nyomott, breviarium nagyságú, világos, attekinthető utmutatót a rövid magyar összefoglalással együtt darabonként 10 filléért árúsítja az Értesítő. Győr, Papnövelde. Nagyon kerjük m. t. előfizetőinket, hívják fel rá paptársaiknak figyelmét is. Nemesak növendékpapoknak, hanem régóta breviariumozó felszentelt papoknak is jó szolgálatot tehet.

— **Januári statisztika.** Az orsz. központi statisztikai hivatal kimutatása szerint a magyar birodalom területén január hóban 62.765 gyermek született élve. Az elhaltak száma 45.640. A népesség természetes szaporodása tehát 17.125. A fertőző betegségek közül tüdővészben meghalt 6.316, torokgyikban 918, kanyaróban 879, számarhurutban 478, vörhenyben 1317, hasi hagymában 465, verhasban 51, gyermekágyi lázban 82. Házasságot kötött 21.395. Ebből keresztény-zsidó házasság 49. A gyermekek vallása tekintetében csak 4 esetben egyeztek meg a párok s ez a 4 eset a keresztény fél vallásának a javára esett. Utlevél 7244 állítattott ki 8868 kivándorló számára. Legnagyobb részük Amerikába szolt. Tüzeset előfordult 901 és pedig 696 községben. A megsemmisült vagyron értéke 3.848.284 koronára rug. A legnagyobb tüzeset Pozsonyban volt egy millió koronával.

— **Gyógyíthatatlan betegségnek tartották** évszázadok óta az Epilepsiát. E régi hit azonban újabban elveszté jogosultságát, mivel megbízható értesülésünk van arról, miszerint egy budapesti speciálista orvos tudományos alapon és bevált módszer szerint gyógyítja az epileptikus betegeket és e módszerével a baj gyökereket gyógyítását teszi lehetővé, mit a gyógyult

esetek nagy száma bizonyít. Ez orvos Dr Szabó B. Sándor (Budapest Nagykorona utca 18), ki gyógyulást keresőknek díjtalanul ad fölvilágosítást.

— **A koronaérték kötelező használata.** A pénzügyminiszter a koronaértéknek a kereskedelmi és ipari forgalomban való kötelező használataáról a következőrendeletet bocsátotta ki: Az egyes pénzforgalmi eszközök szaporításáról szóló 1912. évi XX. t.-c. 7. §-a a következőképpen rendelkezik: „A magyar szent korona országainak egész területén a kereskedők és az iparosok a közönséggel szemben csak a koronaértékben való számitást használhatják. Tilos ennél fogva más, mint a koronaértékben való számitás, használata ajánlatokban, számlákban, jegyzékekben, számadásokban, árjegyzékekben, hirdetésekben s a nyilvánosságnak szánt egyéb közleményekben, továbbá kirakatokban, üzlet-helyiségekben, kiállításokban, vásárokon és hasonló alkalmakban. Aki a tilalom ellen vét, kihágást követ el s az illetékes kir. járásbírósg által 200 koronáig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendő. Felhívom a törvényhatóságokat, hogy a törvény eme rendelkezéseire az érdekeltek figyelmet az egyes városok és községek útján a szokásos módon közzéteendő hirdetménynyel külön is azonnal felhívják. Budapest, 1912. március 12-én. A miniszter helyett: T e l e s z k y s. k., államtitkár.

— **Nincs többé drágaság!** Örökösen panaszkodnak, hogy elviselhetetlen a drágaság: lehetetlen megélni! Arról azonban megfeledekzenek, hogy az igények még hallatlanabb mértékben fokozódtak és hogy senkinek se jutott eszébe, ceruzával a kezében, pontos költségvetésben megállapítani a háztartási bevételeket s kiadásokat. A ki ezt nem mulasztja el, soha se fog a hó, s az év végén arra a keserű felfedezésre ebredni, hogy deficitben maradt. Ehhez azonban még az is okvetlenül kívánatos, hogy állandó tanácsadóul válasza a gazdasszony-világ 18 év óta kipróbált hű barátját, a „Háztartás”-t, mely Kürthy Emilné szerkesztésében, aran oktatja olvasóit, hogyan lehet olcsón és jól öltözködni, kertészkedni, sütni-főzni és úgy városi, mint falusi háztartását ellátni. A „Háztartás” havonként háromszor jelenik meg gazdag tartalommal, szépen illusztrált füzetekben. Időről-időre pályázatokat hirdet, melyek nyerőinek Erdős József kiadótulajdonos érdekes díjakat tűz ki. Előfizetési ára negyedévre 3 K, félévre 6 K, egy évre 12 K. Az előfizetési pénzek a „Háztartás” kiadóhivatalához (Budapest, VI., Eötvös-utca 36.) küldendők, amelyhez készséggel küld mutatószámokat is.

— **Iparhatósági megbízottak beosztása.** Nem rég folyt le az iparhatósági megbízottak megválasztása. A megválasztottak feladatait a következőleg osztályozták: I. Az iparhatóság és ipartestület lajstromait ellenőrzik: P a p i u Viktor, S z e k e l y József, J a k a b f i Zsigmond, T a m a s István, E r d ő d i Károly. II. Az ipariskolák látogatására kiküldettek: U d v a r i József, M ü l l e r Lajos, B ü r g e r Mór, V á c z i Zsigmond, G o l d s t e i n Adolf. III. A műhelyeket látogatják: S i m o n Manó, S a l a m o n Szabin, T i b á d Gergely, F a u l Béla, G r ó s z Ármán. IV. A gyárakat látogatják: B o z s ó Mátyás, M e t t e r Gyula, M e n d e l József, B a r t h a A. Béla, H e r m a n n Péter. Működési idejük 1912. dec. végéig terjed.

— **Kérelem.** Lukács József marosportusi tanító beteg feleségének ápolására s gyermekeinek gondozására jó lelki hajadont vagy aszszonyt keres. A jelentkezőt családtagnak tekintik. A vasuti költséget fizeti.

— **A csősz ortografiája.** Egyik nagykun-sági városban a legelőn keresztül vezető gyalogútdűlt arrább helyezték s megparancsolták a csősznek, hogy a járőkelőket szoktassa le a régi dűlő használatáról és szoktassa az új dűlőre.

Igen ám, de a publikum konzervatív. Azonfelül a csősz azért csősz, hogy ne álljon egy helyen, hanem járjon-keljen s vigyazzon mindegyikre a rendre.

Ami csőszünk tehát a régi dűlő elé egy karóra felszegezi a tilalmi táblát, rajta a megfélemlítő intessel, amely szőlő a következőben:

A Rabb ké-
tőlel a zutt.

Ami annyit tesz, hogy „arrább két öllel az ut.”

CSARNOK.

Gróf Mikes János.

(Folytatás.)

Gróf Mikes működésének súlypontja mégis Székelyudvarhelyre, plebániájára esik. És amint gróf Mikes kiérdemelte Székelyudvarhelyt, úgy Székelyudvarhely is megérdemelte gróf Mikest. Ez aránylag tiszta székely város, amely az utolsó népszámlálás szerint lakóinak számát 10000 en felül vinni csak pótmegállapítással tudta, a székely föld egyik legerdekesebb és történelmi nevezetességű városa, a rabonbanok ősi fészke.

Földrajzi fekvésénél fogva a székely föld központja, vasúti összeköttetésénél fog azonban végpontja s ez meg is látszik rajta. Van óriási intelligenciája, három középiskolája, mindenféle alsóbrendű iskolája, páratlan kö- és agyagipari szakiskolája — egyetlen az országban — tehát meg csak egyeteme nincsen. Meg vannak az összes jog- és igazságszolgáltató intézményei s így érthető a nagy intelligencia, amely egyébként vallásilag és társadalmilag nagyon sztaggolt és indifferens s inkább kasztok és brácsok szerint igazodik, mint a többi kis városok intelligenciája.

Van még a régi célrendszerből sok erényt megtartó polgársága, amelynél a becsületességet, igazságosságot, vallásosságot, tekintélytisztelést, intelligenciát megbeesülést, Isten és hazaszere-
telet nem tudta meghonosítani a modern élet maledokle festett „staja” és izmusa. Ima a műve, amelybe gróf Mikes 30 éves korral beall.
(Folytatjuk)

Munkácsy, Fesztli
nagy képek és „remekirók”
diszkiadásban kézalatt eladók
FLORYK, SZÁSZSEBES
KELETI-nél.

Templomok, oltárok, szószekek festését és aranyozását elvállalja a legjobb kivitelben és jutányos árban

Urbánszky Fülöp műfestő
Kolozsvár, Sörház-u. 2.

Költségvetést, új tervek készítését díjtalanul elvállalom.

Szőlőoltványok,

különféle amerikai (Hybrid) *alanyokon*, kifogás-
talan minőségben, **fajtisztaságáért** jót-
állva. Kaphatók:

Benedek Henrik

szőlőteleptulajdonosnál. **Medgyesen**, Nagy-
küküllő megye. Arjegyék ingyen és bérmentve.

!! ERDELY EGYIK RÉGI megbízható KERESZTÉNY CÉGE !!

KELETI L.

szőlőbirtokos és bornagykereskedő
■■■ SZÁSZSEBES, Szebenmegye. ■■■

Miseborul és házi fogyasztásra ajánlja zamatos erdélyi asztali és csemegeborait. * Tessek boraim kiválósága felől próbarendelés által meggyőződni. * A borok utánvétellel, jó információ esetén, 1—3 havi hitelre, vevő hordójában, vagy saját hordómban küldetnek. * Hordóim nyolc héten belül teljesen jó állapotban, bérmentve visszaküldendők. * Fagyos időben a borok szalmába csomagolva szállíttatnak.

Sürgőnycim: **KELETI, SZÁSZSEBES.**

Borárjegyzék:

1911. évi erdélyi asztali, könnyebb fehér bor	K	46
1911. évi erd. asztali jobb minőségű fehér bor	K	49
1911. évi erd.-marosmenti finom vegyes fehér bor	K	52
1910. évi erd. asztali fehér bor	K	54
1910. évi erd.-marosmenti finom vegyes fehér bor	K	56
1909. évi erd. asztali fehér bor	K	58
1903. évi finom erd. asztali fehér bor	K	62
1902. évi fehér pécseyebor	K	64
Ó rizling, fehér	legfino-	K 70
Ó som (hurmint) ..	mabb cse-	K 90
Ó muskotály ..	mege faj-	K 100
Ó vörös burgundi	borok	K 80

Az árak Szászsebesen, pincében
: : : : : értendő. : : : :
Megrendelésnél sziveskedjenek e lapra hivatkozni.
Posta, táviró, távbeszélő,
: vasutállomás helyben. :

A pécsi 1907. évi orsz. kiállításon az Orsz. Iparegyesület által nagy ezüst éremmel kitüntetve

Alapított 1829-ben. * Telefonszám 424.

Számos évek óta a pécsi székesegyház és sok más plebánia templom viaszgyertya, örökmécs, olaj szállítója.

Krisztian József és fia

méhviaszgyertyagyár, méz, fáklya és viasz raktára

PÉCSETT.

Főüzlet: Szigeti országút 3. sz. — Fiókiüzlet: Jókai-tér 9. sz.

Ajánljuk a főtiszt. plebánus urak becses figyelmébe kitünő minőségű és az egyház rendelkezésére megfelelő valódi méhviaszból készített templomi és egyéb viaszgyertyáinkat bármily nagyságban és az összes templomi kellékek.

— Kivánatra árjegyzékünket bérmentve küldjük. —

HAZAI IPAR!

ALAPITTATOTT 1770.

Andrásófszky Efraim

műharangöntő Kolozsvárt, Kossuth L.-u. 36. sz.

Ajánlja a főtisztelendő minden felekezeti magas papság, egyházközség és t. t. gondnokságok figyelmébe Erdélyben legnagyobb

harangöntődjét.

Elvállalja minden fajta harang öntését vagy repedt harangok újraöntését és azok becserélését. Ajánlja továbbá az általa feltalált s a birodalom mindkét felében kir. szabadalommal kitüntetett vaskoronás felszerelést felelősség mellett. Vidéki megrendeléseket gyorsan és pontosan teljesít.

Költségvetéseket kívánatra bérmentve küldök azonnal.

Tisztelettel **Andrásófszky Efraim.**

Ruzsinszky Béla

géperőre berendezett oltárépítő műhelye
PÉCS, MAJLÁTH U. 25. SZ.

! MEGBIZHATÓ KATHOLIKUS GÉG !

A pécsi orsz. kiállításán az iparművészeti társulat által arany éremmel kitüntetve.

Készít és elvállal mindennemű templom berendezési és felszerelési tárgyak, u. m.: oltár, szószék, gyóntatószék, templompadok, szentély korlát és egyéb felszerelési tárgyak készítését, szállítását, régi oltárok aranyozását és átalakítását. ▲

Pontos rajzzal és költségvetéssel készséggel szolgálók. ::

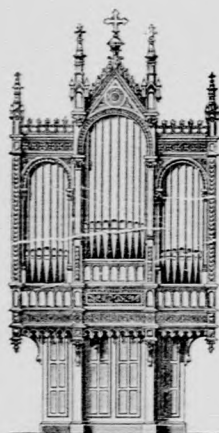
Több kisebb méretű vagy több nagyobb megrendelésnél személyes megjelenés. ▲

! Lelkiismeretes kiszolgálás !

! Több elismerő nyilatkozat !

BODA JOZSEF

ORGONA ÉS HARMONIUM ÉPÍTŐ CSIKTAPLOCÁN.

Van szerencsém a főtiszt. papság és a m. t. egyháztanács szíves tudomására hozni, miszerint

orgona és harmonium építő műhelyemet

teljesen újonnan rendeztem be, minek utánna módomban áll a legnagyobb szabású orgona építését is elvállalni. Bárminemű javításokat és átalakításokat jutányos árban, pontosan eszközölök.

A nagyérdemű közönség pártfogását kéri, kiváló tisztelettel
Boda József, orgona és harmonium-építő Csiktaplocán.

ALAPITVA 1898.

ALAPITVA 1898.

Valóban jó és szépen égő —

méhviaszgyertya

4 kilótól kezdve bérmentve kapható

Dokupil Lajos

viaszgyertya gyárosnál —

Nagylévárdon, (Pozsonym.)

∴ Nagyobb vételnél 15—20%, árengedmény. ∴

Árak kilónként: 2.40 K., 3.20 K., 4 K., 5 K. II.